

HÄSSELBY-VÄLLINGBY STADSDELSFÖRVALTNING

Avdelningen för Socialtjänst

Ulf Haag

Telefon: 508 05 308

DNR: 006-650-2009

SAMMANTRÄDE 11 FEBRUARI 2010

TJÄNSTEUTLÅTANDE
20 JANUARI 2010

SID 1 (6)

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Revidering av STAN-programmet - Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program. Remiss från Kommunstyrelsen, dnr 129-2475/2009.

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering

Leif Spjuth
stadsdelsdirektör

Ingrid Brännström
avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har enligt beslut i kommunfullmäktige följt upp och reviderat STAN- programmet. Föreliggande förslag är kopplat till stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS) samt lyfter fram vikten av samverkan. Programmet utgår från fyra övergripande mål för det drogforebyggande arbetet; barn och ungas uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika, ett narkotikafritt Stockholm där stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor samt de av stadens invånare som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp att komma från sitt missbruk. Programmet ska komplettera Vision 2030. Förvaltningen ställer sig i allt väsentligt bakom förslaget till reviderat STAN-program för Stockholm stad, men har några mindre synpunkter och kommentarer som framförs i detta tjänsteutlåtande.

Bilagor:

Box 3424, 165 23 Hässelby. Hässelby torg 20 - 22
Telefon 08-508 040 00. Fax 08-508 040 00
hasselby-vallingby@hasselby.stockholm.se

www.stockholm.se

1. Förslag till revidering av STAN-programmet
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens protokoll

Ärendets beredning

Förslaget till reviderat STAN-program har utarbetats av Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens avdelning för stadsövergripande frågor. Kommunstyrelsen har sänt ut ärendet på remiss till samtliga stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden, stadsledningskontoret och polismyndigheten. Detta tjänsteutlåtande har beretts inom avdelningen för Socialtjänst.

Sammanfattning av remissen

Kommunfullmäktige antog 2004 Stockholms Tobaks-, Alkohol-, och Narkotikapolitiska program, STAN-programmet som gäller från 1 januari 2005. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för att programmet följs upp och revideras vart fjärde år. STAN-programmet ska vara ett stöd och en inspiration i det dagliga arbetet och ska såsom tidigare omfatta alkohol, narkotika och tobak. Ambitionen är att programmet ska ha ett helhetsperspektiv på frågorna och vänder sig till alla stadens verksamhetsområden.

Sedan STAN-programmet antogs har betydande förändringar skett av stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Vision 2030 har antagits och utgör en långsiktig vision för stadens utveckling. Enligt beslut i kommunfullmäktige är budgeten överordnad alla andra styrdokument och övriga styrdokument ska inte strida mot budgeten utan vara en fördjupning och ett förtydligande. Inom staden benämns styrdokumentet program eller riktlinjer. Program är långsiktiga och stadsövergripande samt ska inte omfatta detaljerade åtgärder, men kan innehålla förslag på aktiviteter och indikatorer samt metoder för hur programmets mål ska uppnås. Program följs upp på fullmäktigenivå. Riktlinjer är en följd av ett beslut som fattats i fullmäktige och anger hur verksamheten ska agera för att nå fullmäktiges mål.

Erfarenheterna STAN-programmet har varit goda och programmet har fått en bred spridning såväl inom och utom staden. Det har dock inte varit möjligt att följa upp programmet på det sätt som det ursprungligen var tänkt.

Under 2008 har Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen gjort en uppföljning och revidering av STAN-programmet. Det nya förslaget till STAN-program har anpassats till stadens nya system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS) och genom utvecklingen av ILS-webben kommer det att finnas bättre förutsättningar till uppföljning. Förslaget har sänts på remiss

till samtliga stadsdelsnämnder, Utbildningsnämnden, stadsledningskontoret och Polismyndigheten, för svar senast 1 mars 2010.

Det nya STAN-programmet

Förslaget till nytt STAN-program innehåller förslag på aktiviteter och indikatorer samt anger en inriktning för hur programmets mål ska nås. Programmets inriktning har tagit hänsyn till aktuella forskningsresultat och följs upp av fullmäktige.

STAN-programmet omfattar såsom tidigare fyra inriktningsmål:

1. Barns och ungdomars uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika.
2. Ett narkotikafritt Stockholm.
3. Stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor.
4. Stadens invånare som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp att komma från sitt missbruk.

Programmet ska ses som ett stöd och en inspiration i det vardagliga arbetet och föreslås som tidigare omfatta alkohol, narkotika och tobak, med nivåerna förebyggande insatser, tidiga insatser samt vård- och behandlingsinsatser. STAN-programmet är långsiktigt, vilket innebär att övergripande mål, aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning.

Programmet innehåller tre huvudavsnitt; Förebyggande insatser, Tidigare insatser samt Vård och behandling. Avsnittet "Förebyggande insatser" är uppdelat på två delavsnitt som omfattar *Begränsning av tillgänglighet* respektive *Begränsning av efterfrågan*. Delavsnittet om begränsning av tillgänglighet handlar huvudsakligen om myndighetsutövning.

I det ursprungliga STAN-programmet angavs 7 delmål och 44 så kallade prioriterade inriktningar. De tidigare angivna 7 delmålen har omarbetats till indikatorer, av vilka några anges i budgeten. På så sätt blir kopplingen mellan budgeten och STAN-programmet tydligare.

Från och med år 2009 finns några av indikatorerna med i stadens budget. Följande indikatorer föreslås för arbetet med tobak, alkohol och narkotika under åren 2009-2012. Med barn menas här de som går i grundskolans årskurs 9, med ungdomar menas de som går i gymnasiets årskurs 2:

1. Andelen barn och ungdomar som inte använder tobak (rökning + snusning)
2. Andelen barn och ungdomar som inte använder alkohol.

3. Andelen barn och ungdomar som inte använt narkotika.
4. Andelen storkonsumenter av alkohol bland både unga och vuxna.
5. Berusningsdrickandet bland både unga och vuxna.
6.
 - a. Antalet vuxna missbrukare i biståndsbedömd öppenvård.
 - b. Antal vuxna missbrukare i biståndsbedömd (enligt SoL) dygnet runt vård.
 - c. Antal vuxna missbrukare dömda till LVM-vård.
7. Andelen berusade som nekats att köpa starköl på restaurang.
8. Andelen ungdomar som nekats att köpa starköl på restaurang.
9. Andelen barn som själva köper folköl och tobak.

I det reviderade programförslaget har kravet på speciella handlingsplaner för stadsdelsnämndernas arbete tagits bort. Kraven på att alla grundskolor och gymnasieskolor ska ha en arbetsplan för det drogförebyggande arbetet har också tagits bort bland annat utifrån att ansvaret för skolan ändrats samt för att det varit svårt att genomföra.

Eftersom programmet är långsiktigt kan övergripande mål, aktiviteter och indikatorer förändras över tid, utifrån förändringar av budgetens inriktning. Genom tydliga uppdrag i budgeten och genom noggranna uppföljningar av arbetet genom ILS-webben kan staden på en övergripande nivå stimulera det förebyggande arbetet.

Det finns en lång rad funktioner inom Stockholms stad till stöd för arbetet med STAN-programmet. Sedan år 2002 finns till exempel preventionssamordnare i de flesta stadsdelsområden. Dessa samordnare fungerar som resurspersoner för det lokala arbetet mot alkohol, tobak och andra droger. De är specialiserade på förebyggande arbete deras huvudsakliga arbetsuppgift är att arbeta strukturellt, det vill säga driva och samordna utveckling av det långsiktiga förebyggande arbetet där många aktörer involveras. Samordnarnas arbetsuppgifter består oftast i att sprida kunskaper, anordna utbildningar och hålla kontakt med det lokala brottsförebyggande arbetet. En del samordnare är också involverade i tobaks- och folkölstillsynsarbete. Ett annat stöd för arbetet med STAN-programmet är Preventionscentrum Stockholm, som är en enhet inom socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen som har till uppgift att sprida kunskap om metoder samt att stimulera till förebyggande arbete inom dessa områden. Preventionscentrum Stockholms uppgift är också att på olika sätt stödja det lokala förebyggande arbetet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att STAN-programmet utgörs av en heltäckande ansats. Nedan punkter anser förvaltningen som speciellt viktiga att lyfta fram.

- Att de lokala handlingsplanerna har tagits bort vilket medför en större likvärdighet inom staden samt att programmet är kopplat till ILS- och budget ger en ökad legitimitet.
- Att socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen får samma mål ger fördelar för samverkan.
- Att STAN-programmet poängterar arbetssätt och metoder som är kunskapsbaserade och kostnadseffektiva.
- Att samverkan mellan socialtjänst, förskola/skola, kultur, frivilligorganisationer och näringsliv lyfts fram som en viktig förutsättning för ett kvalitativt förebyggande arbete samt för god vård och behandling.
- Att STAN-programmet lyfter fram och hänvisar till; Policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende, samverkan mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län, som antogs av Kommunfullmäktige 2009-03-30.

Några små ändringar föreslås under rubriken ”Tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljning”

Punkt 3 under ”De reviderade riktlinjerna för folkölstillsynen innebär att: *Tillsynsärende inleds om ett försäljningsställe säljer folköl upprepade gånger utan att förvissa sig om mottagarens ålder*” bör ändra lydelse till: ”Tillsynsärende inleds om ett försäljningsställe säljer folköl **två gånger efter varandra under ett år**, utan att förvissa sig om mottagarens ålder”.

Under ”De reviderade riktlinjerna för tobakstillsynen innebär att:” saknas punkt 3 som bör läggas till enligt lydelsen: ”Tillsynsärende inleds om ett försäljningsställe säljer tobak **två gånger efter varandra under ett år**, utan att förvissa sig om mottagarens ålder”.

Under rubriken ”Lokala ordningsstadgan - Alkoholförbud” bör uppmärksammas att lydelsen: ”... *inte tillåtet att dricka sprit, vin och starköl på vissa offentliga platser...*” inte omfattar folköl. Då folköl räknas som alkoholhaltig dryck enligt alkohollagen bör det därför ingå i ett alkoholförbud. Således föreslås att texten i den lokala ordningsstadgan ändras till att lyda: ”... *inte tillåtet att dricka sprit, vin och **öl** på vissa offentliga platser...*” samt att föreslagna lydelse även antas i STAN-programmet.

Förvaltningen är positiv till förslaget om reviderat STAN-program – Stockholms tobaks-, alkohol och narkotikapolitiska program och föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar och åberopar förvaltningens förslag som svar på remissen.
